

FITXA IDENTIFICATIVA

DADES DE L'ASSIGNATURA

Codi: 43380
Nom: La participació social de les dones
Cicle: Màster Universitari Oficial
Crèdits ECTS: 3
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Facultat de Ciències Socials	1	Segon quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
2153 - Màster Universitari en Gènere i Polítiques d'Igualtat	Estat de benestar i treball amb dones	OPTATIVA

COORDINACIÓ

MARRADES PUIG ANA ISABEL

RESUM

Esta assignatura forma part de la matèria Estat de benestar i treball amb dones. Té un total de 3 crèdits i contempla les següents perspectives disciplinàries: Treball Social i Dret.

Té caràcter quadrimestral, impartint-se en el 2n quadrimestre.

Donat el caràcter multidisciplinari d'esta assignatura, es prestarà una atenció personalitzada a l'alumnat procedent d'àrees disciplinàries diferents de les directament relacionades amb esta assignatura.

Els continguts i competències d'esta assignatura prenen com a referent els principis rectorals, valors democràtics i Objectius de Desenvolupament Sostenible continguts en l'article 4 del Reial decret 822/2021

CONEIXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No hay requisitos específicos. Se recomienda la adquisición previa por el alumnado de conocimientos básicos acerca de las relaciones de género, cultura y sociedad.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENTATGE

-

Adquirir els coneixements teoricopràctics de com treballar amb dones des de la intervenció col·lectiva.

Adquirir els instruments per a poder planificar, ordenar i canalitzar activitats de manera que s'eviten en la mesura que es puga els imprevistos, es prevegen i minimitzen els eventuais problemes i s'anticipen les seues solucions.

Conèixer i utilitzar amb fluïdesa les categories, prescripcions i procediments rellevants per a cada cas i els seus antecedents i solucions més significatives.

Conèixer l'abast de la participació social de les dones.

Conèixer la figura professional de l'Agent d'Igualtat.

Contemplar en conjunt i tenir en compte els diferents aspectes i les implicacions en els diferents aspectes de les decisions i opcions adoptades, sabent triar o aconsellar les més convenients dins de l'ètica, la legalitat i els valors de la convivència social.

Elaborar i manejar els escrits, informes i procediments d'actuació més idonis per als problemes suscitats.

Participar en debats i discussions, dirigir-los i coordinar-los i ser capaços de resumir i extreure'n les conclusions més rellevants i acceptades per la majoria.

Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.

Projectar sobre problemes concrets els seus coneixements i saber resumir i extractar els arguments i les conclusions més rellevants per a la seva resolució.

Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.

Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.

Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.

Reconéixer i utilitzar adequadament els conceptes bàsics de les polítiques de benestar social des de la perspectiva de gènere.

Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint contextos reals i aportant i coordinant els propis coneixements amb els d'altres branques i intervinents.

Ser capaços d'integrar-se en equips, tant en funció de directius o coordinadors com a funcions específiques acotades i en funcions de suport al propi equip o altres.

Ser capaços d'obtenir i de seleccionar la informació i les fonts rellevants per a la resolució de problemes, elaboració d'estratègies i assessorament a clients.

Utilitzar les diferents tècniques d'exposició-oral, escrita, presentacions, panells, etc-per comunicar els seus coneixements, propostes i posicions.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. La participació de les dones en la política, l'economia i la cultura amb especial atenció a la participació i representació política

1.1. L'origen de la discriminació.

1.2 La importància del moviment associatiu i la seua projecció en la participació social i política.

1.3 Igualtat, paritat i quotes: conceptes i marc jurídic.

1.4 Estat actual de la qüestió: entre la paritat i la composició equilibrada

2. Estat de la qüestió en l'àmbit autonòmic, nacional i internacional

2.1 Marc normatiu europeu.

2.2. Marc normatiu nacional i autonòmic: les lleis d'igualtat, paritat i composició equilibrada.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria	30,00
Total hores	30,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	3,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	18,00
Estudi i treball autònom	12,00
Preparació de classes	6,00
Preparació d'activitats d'avaluació	6,00
Resolució de casos pràctics	0,00
Total hores	45,00

METODOLOGIA DOCENT

Les persones matriculades al màster disposen d'un material en xarxa que es pot imprimir per estudiar-lo.

Es fa una sessió de presentació de l'assignatura on -line síncrona.

Disposen així mateix d'una tutoria telemàtica en què les persones matriculades i les professores responsables de l'assignatura estableixen una relació individualitzada.

Al fòrum de l'assignatura es poden establir temàtiques i intercanvis sobre els materials i altres qüestions d'interès relacionades amb les matèries que puguin produir-se durant el temps actiu en xarxa

AVALUACIÓ

- Realització de tasques específiques.
- Participació en fòrums en línia.

L'avaluació de La participació social de les dones consisteix en l'elaboració d'un assaig, d'una extensió mínima aproximada de cinc pàgines, sobre qualsevol àmbit del contingut de la matèria a elecció de l'estudiant; tenint en compte el material bibliogràfic que figura en la guia docent i seguint les indicacions de les professores, que seran publicades a l'aula virtual.

La participació en els fòrums en línia i en la sessió tutorial introductòria es valorarà per a complementar la qualificació.

La detecció de plagi total o parcial o l'ús injustificat i encobert d'aplicacions d'IA suposarà la qualificació de suspens (nota zero), d'acord amb la normativa general de la Universitat de València. Els tipus de plagi poden consultar-se en: https://www.uv.es/plagio/tipos_de_plagio.html

BIBLIOGRAFIA

- AMORÓS, C. (1985). *Hacia una crítica de la razón patriarcal*. Barcelona: Anthropos. ARAGÓN, M. (2000). *Democracia y representación: dimensiones subjetivas y objeto del derecho de sufragio pasivo*. En *Corts: Anuario de derecho parlamentario*, nº 9. ASTELARRA, J. (Comp.) (1990). *Participación política de las mujeres*. Madrid: Siglo XXI de España Editores: Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS). BALAGUER CALLEJÓN, M. (2000). *Desigualdad compensatoria en el acceso a cargos representativos en el ordenamiento jurídico-constitucional español. Artículo 14, una perspectiva de género: Boletín y análisis jurídico*. (4): 3-5. (2012). *Mujer y Constitución española. (Ejemplar dedicado a: ¿La Constitución de todos?)*. *Crítica*. (979): 33-37. BALAGUER, J. y SANZ, A. (2007). *El impacto de los temas de competición política sobre el voto en España: la lucha de posiciones en el período 2000-2006*. Ponencia presentada en el VIII Congreso Español de Ciencia Política, Valencia. BENHABIB, S. (ed.) y VV. AA. (1996). *Democracy and Difference. Contesting the Boundaries of the Political*. Princeton: Princeton University Press. BEST H. y COTTA, M. (eds.) (2002). *Parliamentary representatives in Europe 1848-2000. Legislative recruitment and careers in eleven European Countries*. *Revis-ta Española de Investigaciones Sociológicas*. (98): 212-219.
- CAMPILLO, N. (1997). *Acción y crítica de la modernidad en Hannah Arendt*. *Levia-tán: Revista de pensamientos e ideas*. (67): 123-140. DAVISON, M. J.; COOPER, C. L. (1992). *Shattering the glass ceiling*. London: Paul Chapman. ESQUEMBRE VALDÉS, M. (2006). *Género y ciudadanía, mujeres y Constitución*. *Feminismo/s*. (8): 35-51. (2010). *Género, ciudadanía y derechos. La subjetividad política y jurídica de las mujeres como clave para la igualdad efectiva*. *Corts. Anuario de Derecho Parlamentario*. (23): 47-85. FRAISSE, G. (1989). *Muse de la raison. La Democratie exclusive et la difference de sexe*. Aix en Provence: Alinea. FREIXES, T. (2006). *Las leyes de igualdad en el marco europeo*. *Jado: Boletín de la Academia Vasca de Derecho= Zuzenbiddearen Euskal Akademiaren Aldizkaria*. (3): 153. (2007). *No todo vale igual en igualdad*. *Themis: revista jurídica de igualdad de género*. (1): 31-36. FIGUERUELO, A. (1984). *Igualdad ante la ley, no discriminación por razón del sexo: a propósito de la sentencia del Tribunal Constitucional de 14 de febrero de 1983*. *La Ley: Revista jurídica española de doctrina, jurisprudencia y bibliografía*. (1): 1060-1064.
- (2008). *Representación política y democracia paritaria (a propósito de la Sentencia del TC 12/2008, de 29 de enero)*. *Revista europea de derechos fundamentales*. (12): 211-234. (2008). *Representación política, derecho de asociación y democracia paritaria*. *Letras jurídicas: revista de los investigadores del Instituto de Investigaciones Jurídicas U. V.* (18): 15-43. (2011). *Límites y garantías del derecho de sufragio pasivo: reflexiones en torno a la LO 3/2011 de reforma de la Ley Orgánica del régimen electoral general*. *Corts: Anuario de derecho parlamentario*. (25): 37-67. GARCÍA DE LEÓN, M. (1991). *Las mujeres políticas españolas: un ensayo sociológico*. Madrid: Consejería de presidencia. Dirección General de la Mujer. (1994). *Elite discriminada: sobre el poder de las mujeres*. Barcelona: Anthropos.
- GARCÍA SORIANO, M. (2003). *El principio de presencia equilibrada en el artículo 44 bis de la LOREG y el derecho de acceso a los cargos públicos en condiciones de igualdad: análisis crítico de la última reforma de la LOREG*. *Revista Feminismo/s*. (12): 135-154. LAGO, I., MONTERO, J. R. y TORCAL, M. (2007). *Introducción: modelos de voto y comportamiento electoral*, en MONTERO, J. R., LAGO, I., y TORCAL, M. (eds.). *Elecciones generales 2004*. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas. LOVENDUSKI, J. y RANDALL, V. (1993). *Contemporary Feminist Politic. Women and Power in Britain*. Oxford University Press. LOIS Y ALONSO (2014). *Ciencia*

Política con perspectiva de género, Madrid, Akal. LYNN, M. (1991). The three levels of the glass ceiling: Sorcerers apprentice to through the looking glass. Volume I, 8, September. www.cyberwerks.com

- MARRADES, A. (2006). Las mujeres parlamentarias en la legislatura constituyente. Coord. por SEVILLA MERINO, J., VENTURA FRANCH, A. ESQUEMBRE VALDÉS, M., SOLER SÁCHEZ, M., y del RINCÓN GARCÍA, M. F. (Coords.) Madrid: Cortes Generales: Ministerio de la Presidencia. (2010). Las parlamentarias en la I legislatura: Cortes Generales (1979-1982). Coord. por del RINCÓN GARCÍA, F., SOLER SÁNCHEZ, M., VENTURA FRANCH, A., 727 NORRIS, P., y LOVENDUSKI (1989). Women candidates for parliament: transforming the agenda? British Journal of Political Science. (19): 106-115. (1993). Democracy and Difference. London: Polity Press. (2004). Defending Equality of Outcome. The Journal of Political Philosophy. 12: 1. RANDALL, V. (1987). Women and politics. An international perspective. Londres: Mac-Millan Education. RENAU Mª D.; NAVARRO M.; MARTÍNEZ C. (1999). Feminismo y progreso global En Leviatán. Revista de hechos e ideas, nº 77 78.
- SALDAÑA, M. N. (2006). Las Cortes Generales y Ministerio de la Presidencia, en SEVILLA MERINO, J. (dir.) y VV. AA. Las mujeres parlamentarias en la Legislatura Constituyente. Madrid, 2006. (2010). Hacia una educación política de la mujer ciudadana: democracia paritaria y participación política, en MORENO, E. (coord.) y VV. AA. (2010). Orientaciones para una educación no sexista. Oviedo: Septem Ediciones. (2010). Derechos Humanos y Democracia Paritaria en las Naciones Unidas: Un reto por conquistar en el siglo XXI, en MORA MEDINA, J. J. (dir.) y VV. AA. Jaque a la Democracia. Málaga: Sepha. (2012). La representación de las mujeres en el sistema de las Naciones Unidas: hacia la paridad de género. Logros y retos para el siglo XXI. Aequalitas. Revista Jurídica de Igualdad de Oportunidades entre Mujeres y Hombres. (30): 6-18. SEVILLA, J (2004). Mujeres y ciudadanía: la democracia paritaria. Valencia: Institut Universitari d'Estudis de la Dona.
- (2005). Composición de órganos y democracia paritaria, en FREIXES SAN-JUÁN, T. (2005). Género, Constitución y Estatutos de Autonomía. Madrid: Ministerio de Administraciones Públicas, Instituto Nacional de Administración Pública. (2005). Política, democracia e igualdad, en VV. AA. Congreso Internacional ¿Hacia qué modelo de ciudadanía?. España: Emakunde: Vitoria (2005). Igualdad en democracia es paridad. La reforma de las leyes electorales. Art. 14, una perspectiva de género: Boletín de información y análisis jurídico. (20): 4-15. _ (2006). Igualdad, paridad y Democracia, en IBÁÑEZ MARTÍNEZ, M., y FIGUERUELO BURRIEZA, A. (coord.) y VV. AA. El reto de la efectiva igualdad de oportunidades. España: Comares. (2006). Mujeres y hombres en la vida política: Las cuotas para mujeres en los partidos políticos. Aequalitas: Revista jurídica de igualdad de oportunidades entre mujeres y hombres. (19): 50-60. (2007). Paridad y leyes electorales, en FIGUERUELO, A., IBÁÑEZ, M., y MERINO HERNÁNDEZ, R. (coord.) y VV. AA. Igualdad ¿para qué?: a propósito de la Ley Orgánica para la igualdad efectiva de mujeres y hombres. España: Comares.
- (2007). La participación política en la Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo (RLC 2007, 586) para la igualdad efectiva de Mujeres y Hombres. Repertorio Aranzadi de Tribunal Constitucional. (11): 13-39. (2010). De la política de cuotas al derecho de igualdad en la representación: especial referencia a Les Corts Valencianes. Corts: Anuario de derecho parlamentario. (Ejemplar dedicado a: 25 años de la aprobación de la ley orgánica de régimen electoral general:

balance y perspectivas). (24): 279-314. (2011). El derecho de las diputadas a ser nombradas, en PAU I VALLS, Francesc (coord.) y VV. AA. Parlamento y diputado. España: Tecnos. SOLER, M. (1995). El derecho de participación democrática en los partidos políticos como derecho susceptible de amparo constitucional. Acerca de la sentencia 56/95, de 6 de marzo. Revista general de derecho. (612): 9791-9816.730 (2005). Composición de órganos y democracia paritaria, en FREIXES SAN-JUÁN, T. y SEVILLA MERINO, J. (coord.) y VV. AA. Género, Constitución y Estatutos de Autonomía. España: Ministerio de Administraciones Públicas, Instituto Nacional de Administración Pública. (2012). La igualdad de las mujeres y hombres en el Estado Autonómico: una visión comparada sobre la introducción de la perspectiva de género en los Estatutos de Autonomía, en GARRIDO MAYOL, V. (coord.) y VV. AA. La Solidaridad en el Estado Autonómico. España: Fundación Profesor Manuel Broseta.

- STOCKHOLM UNIVERSITY, IDEA y VV. AA. (2008). Sistemas electorales de cuotas de género y su aplicación en Europa. Bruselas: Parlamento Europeo. TUR, R. (2004). Igualdad entre mujeres y hombres en la Constitución Europea, en ÁLVAREZ CONDE, E. y GARRIDO MAYOL, V. (Eds.) y VV. AA. Comentarios a la Constitución Europea. Tomo II. Valencia: Tirant lo Blanch/Consejo Jurídico Consultivo de la Comunidad Valenciana. (2005). Constitución Europea e igualdad de mujeres y hombres: avances y obstáculos, en FREIXES SANJUÁN, T. y SEVILLA MERINO, J. (2005). Género, Constitución y Estatutos de Autonomía. MADRID: INAP Goberna. (2011). Las políticas de igualdad de género en Europa: Unión Europea y Consejo de Europa, en la obra colectiva Álvarez Conde, E., Figueruelo Burrieza, A. y Nuño Gómez, L. (Dirección). Estudios interdisciplinarios sobre Igualdad. 2ª edición. Madrid: Iustelpp.
- URIARTE, E. y ELIZONDO, A. (1997). Mujeres en política: análisis y práctica. Barcelona: Ariel. VALCÁRCEL, A. (1991). Sexo y filosofía: sobre mujer y poder. Barcelona: Anthropos (1997). La política de las mujeres. Madrid: Cátedra/ Universidad de Valencia/ Instituto de la Mujer. (2008). Feminismo en el mundo global. Madrid: Cátedra.731 VENTURA, A. (1999). Sistema electoral y género. Corts: Anuario de derecho parlamentario, (8): 379-404. VOGEL-POLSKY, Eliane (1998). Hacer de la Unión un incentivo para la igualdad de sexos, en VV. AA. Pensamiento crítico VS, pensamiento único. España: Editorial Debate